

Rahvastikuregistri seaduse eelnõu kooskõlastamisel tehtud märkuste ja ettepanekutega arvestamine

Asutus	Märkus	Siseministeeriumi selgitused esitatud märkuste ja arvamuste kohta
Eesti Ühing Kohtunike	<p>1) Eelnõu osadeks jagamine ei näi loogiline ega põhjendatud. Kuivõrd kohaandmed on samuti rahvastikuregistrisse kantavad andmed (vt eelnõu § 21 lg 1 p-d 6-9), siis jääb nende eraldi osasse eraldamine kunstlikuks. Kohaandmete registreerimine võiks sisalduda eraldi peatükina seniste peatükkide 7 ja 8 vahel ning jaguneda jagudeks. Ka rakendussätted mahuksid ära ühte peatükki.</p>	<p>Muudatused on kooskõlastatud Eesti Kohtunike Ühingu esimehe Virgo Saarmetsaga (628 2790; ekou@ekou.ee).</p> <p>1) Mitteamvestatud. Kohaandmete osa puhul on tegemist rahvastikuregistris tehtavaid menetlusi puudutava osaga seadusest, kuid eelnõu 1. ja 3. osa seda ei ole. Seetõttu ei sobiks kohaandmete osa ka 1. ossa eraldi peatükina.</p>
	<p>2) § 5 – Eelnõu § 5 lõigete 1 ja 2 eristamise vajalikkus jääb arusaamatuks ning ka määratluse „<i>Eestis muul seaduslikul alusel viibiv isik</i>“ kasutamiseks ja defineerimiseks puudub tegelik vajadus, sest üheski hilisemas sättes seda enam ei kasutata. Pidades silmas, et välismaalaste seadus näeb eelnõus loetletud „muude“ seaduslike aluste kõrval ette veel terve hulga täiendavaid seaduslikke aluseid Eestis (eelkõige lühiajaliseks) viibimiseks, võiks eelnõus kasutatud sõnastus osutada lausa eksitavaks. Eelnõu §-s 5 oleks lihtsam ja selgem esitada kõik rahvastikuregistri subjektid ühe tervikliku 7-punktilise loeteluna. Lisaks</p>	<p>2) Arvestatud. Eelnõu § 5 sõnastus on parandatud.</p> <p>Arvestatud. Teiste seaduste muudatusettepanekud on lisatud eelnõusse.</p>

	<p>võiks kaaluda eelnõus „subjekti“ asemel termini „andmesubjekt“ kasutamist (sarnaselt isikuandmete kaitse seadusele). Vastasel korral võiks näiteks eelnõu § 34 sõnastust arvestades („Isik võetakse rahvastikuregistris subjektina arvele ...“) tekkida endiselt ebasoovitavaid assotsiatsioone, et enne isiku subjektina arvelevõtmist on tegemist objektiga.</p> <p>Seoses senise „rahvastikuregistri objekti“ muutmisega „subjektiks“ tuleb parandada veel mitmeid seadusi, mida eelnõu rakendussätted praegu ei käsitle (nt äriseadustiku § 62 lg-d 5 ja 7; Euroopa Liidu kodaniku seaduse § 16 lg 4; meretöö seaduse § 2 lg 2; riiklike peretoetuste seaduse § 17 lg 2).</p>	
	<p>3) § 6 lg 1 – Kohane oleks lisada sättesse täpsustus, et rahvastikuregistri andmetel on õiguslik tähendus siiski vaid juhul, kui seadus ei sätesta teisiti, sest vastasel korral laieneks õiguslik tähendus justkui ka lisa-aadressidele (eelnõu § 21 lg 1 p 7) ja kontaktandmetele (eelnõu § 21 lg 1 p 8) ning ütluspõhiste andmetele (eelnõu § 21 lg 1 p 16).</p>	<p>3) Mitteamvestatud. Tulenevalt eelnõu § 3 lõikest 3 ei ole õiguslikku tähendust vaid kontaktandmetel ja perekonnaseisuandmetel.</p> <p>Kui isik kasutab elamiseks mitut elukohta, valib ta nendest ühe õigusliku tähendusega elukoha, mille aadress kantakse rahvastikuregistrisse elukoha aadressina. Lisa-aadress omab RRS tähenduses õiguslikku tähendust selles mõttes, et lisa-aadress annab asutusele informatsiooni, millele võib tugineda ning mis on õiged, selle kohta, millist aadressi kasutab isik vahel, kuid mitte peamisena. Kui mõni asutus soovib anda ka lisa-aadressidele või viibimiskoha aadressidele vastavat valdkonda reguleeriva seadusega täiendavat õiguslikku tähendust ja kasutusjõudu (õigusi või kohustusi), on see pärast eelnõu seadusena jõustumist võimalik.</p>
	<p>4) § 15 – Äärmiselt küsitav on näha seaduses ette piirang, et rahvastikuregistri volitatud töötlejaga sõlmitud halduslepingu ühepoolsest lõpetamisest tuleks</p>	<p>4) Selgitame, et rahvastikuregistri volitatud töötlejaga sõlmitud halduslepingu lõpetamine ei saa toimuda päevapealt, sest on pikk protsess. Hiljuti toimus rahvastikuregistri volitatud töötleja vahetumine (AS Andmevarast SMITi) ning rahvastikuregistri</p>

	<p>ka volitatud töötleja poolsete tõsiste (sh tahtlike ja korduvate) rikkumiste puhul ette teatada vähemalt kuus kuud. Kui tegemist on lepingu või seaduse väga olulise rikkumisega, peaks lepingu ühepoolne lõpetamine avalike huvide tõhusaks kaitsmiseks olema võimalik ka n-ö päevapealt.</p>	<p>pidamise üleandmine praktikas näitas, et protsess võtabki tegelikkuses aega poolest aastast aastani. Lepingu lõpetamine eeldab ka täiendavaid töid volitatud töötleja poolt.</p>
	<p>5) § 21 lg 3 – Jääb arusaamatuks, miks peab ütluspõhiste andmete (rahvuse, emakeele ja haridustaseme kohta) rahvastikuregistrile esitamine ka väljaspool muud menetlust (nt perekonnasündmuse või elukoha registreerimine) toimuma nimelt kohaliku omavalitsuse üksusele või maavalitsusele esitatava avalduse vahendusel. Otstarbekas oleks täiendavalt võimaldada selliste andmete n-ö otseesitamist näiteks kodanikuportaali kaudu. Olukorras, kus ütluspõhiste andmete esitamine rahvuse, emakeele ja haridustaseme kohta muudetakse isikutele kohustuslikuks, tuleks selliste andmete esitamine korraldada isikuid võimalikult vähe koormaval viisil. Sarnaselt võimaldab näiteks eelnõu § 105 lõike 1 punkt 3 esitada muu hulgas teabevärava eesti.ee kaudu rahvastikuregistrisse kandmiseks isiku kontaktandmeid ja lisa-aadresse.</p>	<p>5) Selgitame, et andmeid on võimalik otse esitada – kehtiva seaduse alusel kehtestatud regionaalministri määrusega „Statistiliste andmete rahvastikuregistrisse kandmise teate vorm ja täitmise juhend“ on esitamine juba praegu tehtud vähem koormavamaks (§ 9 lg 1 - võimalus esitada ka elektrooniliselt läbi Eesti teabevärava eesti.ee e-teenusena). Määrus võetakse üldjoontes rakendusaktina üle ka uue seaduse jõustumise järgselt. Andmeid kogutakse ka nt perekonnasündmuste ja elukohateadete esitamiste menetlustes. Eelnõuga tehaksegi esitamine isikutele vähem koormavamaks, kuna andmeid ei pea esitama, kui need on olemas. Lisaks kombineeritakse tulevikus EHISE ja ütluspõhiselt esitatud andmeid.</p>
	<p>6) §-d 28-29 – Eelnõu seletuskirjas (lk 16) on viidatud, et näiteks kohtulahendite (eelnõu § 22 lg 1 p 4) andmed ja nendega seotud rahvastikuregistri andmete muudatused kannavad praegusel ajal andmehõivekandega rahvastikuregistrisse</p>	<p>6) Selgitame, et kehtiva seaduse alusel on kohtutel juba kohustus andmeid rahvastikuregistrisse sisestada, kuid hetkel on eriolukord, mil kohtute andmeedastusülesannet täidavad maavalitsused. Täiendavaid kulusid ei pea selle eelnõuga ette nägema, sest ülesanne ei ole uus ja on ette nähtud kehtiva seadusega.</p>

	<p>maavalitsused, mitte ei tee seda kohtud. Peame vajalikuks rõhutada, et kui seaduse rakendamisel soovitakse viidatud korraldust muuta ja kohtulahenditega muudetavaid andmeid peaksid rahvastikuregistrisse hakkama sisestama kohtud (meile teadaolevalt on seda kaalutud), siis tuleb vältimatult arvestada ka kohtusüsteemile tekkiva lisakoormuse ja sellega seonduvate täiendavate kulude katmise vajadusega.</p>	
	<p>7) § 48 lg 1 – Rahvastikuregistrisse kantud elukoha- ja kontaktandmete juurdepääsu piiramine nende andmete uuringute või reklaami eesmärgil töötlemiseks peaks olema seaduses pandud kirja andmesubjekti jaoks mõistetavalt. Praegusel kujul jääb keskmisele rahvastikuregistri subjektile ilmselt täiesti arusaamatuks, kellele tuleks vastav avaldus esitada, sest pole selge, mille alusel oleks üksikisikutel võimalik tuvastada näiteks „<i>püsiva juurdepääsuga andmete töötleja, kelleks on käesoleva seaduse § 54 lõikes 1 nimetatud haldusaktis sätestatu kohaselt rahvastikuregistri andmete töötleja, kes omab juurdepääsu rahvastikuregistri andmetele käesoleva seaduse § 52 lõike 1 punktis 1, 2 või 3 nimetatud viisidel</i>“. Avalduse esitamine tuleks ka praktikas kujundada andmesubjekti jaoks võimalikult vähekoormavaks, näiteks võimaldades esitada taotluse kodanikuportaali kaudu.</p>	<p>7) Selgitame, et ka kehtivast seadusest ei loe inimene välja, kelle poole vastava avaldusega pöörduda. Antud selgitusi annab Siseministeerium jt asutused, samuti on Siseministeeriumi veebilehel vastav informatsioon üleval. Seega on olemas muud teavitusmeetmed – kodulehekülg, voldikud jm. Praktikas isikud küsivad asutuselt vastavate menetluste kohta. Uue eelnõu seadusena jõustumisel ning haldusaktide sõlmimisel ei anta kõigile püsiva juurdepääsuga andmete töötlejale võimalust juurdepääse piirata. Veebi kaudu teenuste võimaldamine on plaanis igal juhul välja töötada.</p>

	<p>8) §-d 63-64 – Ebaselgeks jääb vahetegu eelnõu §-s 63 nimetatud andmete väljastamise kui tasulise teenuse ja eelnõu §-s 64 nimetatud andmete väljastamise kui lõivustatud toimingu vahel, sest mõlemal juhul on tegemist registriandmete väljastamisega füüsilisele või juriidilisele isikule õigustatud huvi korral.</p>	<p>8) Arvestatud, täpsustasime eelnõu § 64 pealkirja.</p>
	<p>9) § 71 lg 2 – Mõistlikult ei ole võimalik olukord, kus isik elab samaaegselt alaliselt või peamiselt mitmes elukohas. Pigem tuleks sätestada, et kui isik ei suuda oma alalist või peamist elukohta määratleda (nt elab üsna võrdselt kahes kohas), siis peab ta valima neist ühe oma õigusliku tähendusega elukohaks.</p>	<p>9) Selgitame, et ei tohiks välistada olukordi, mis võivad reaalses elus ette tulla. Selline juhtum on näiteks, kui isik elab püsivalt Rootsis ning saadetakse paariks aastaks Soome tööle. Seletuskirjas on selgitatud, et kui isik kasutab elamiseks mitut elukohta, valib ta nendest ühe õigusliku tähendusega elukoha, mille aadress kantakse rahvastikuregistrisse elukoha aadressina. Elukoha andmete terminist tulenevalt peab inimene selleks valima koha, kus ta elab alaliselt või peamiselt. Nende elukohtade andmeid, mida ta kasutab vahetevahel või mille andmed isik samuti ajutiselt rahvastikuregistrisse esitab, ei kanta elukoha andmeteks, vaid lisa-aadressideks.</p>